

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felölös szerkesztő:

MÓRICZ PÁL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Debrecen monográfiája

Irta: **Móricz Zsigmond.**

Budapest, augusztus 2.

Örömmel olvastam, a Debrecen monográfiájáról írott cikket, mert ebből látszik, hogy a város érdeklődéssel foglalkozik a monográfia megírásának eszméjével. Valóban nagy dolog ez s méltó rá, hogy Debrecen város közönsége figyelmére becsülje. Debrecen városa nagy történelmi multjában tulajdonképpen az egyetlen igazmagyar város. Másutt a városok idegen telepítések s a legujabb időkig idegen nemzet szellemi tüzhelyei voltak. Maga az ország fővárosa is, a legutóbbi időkig, sőt bizonyos tekintetben ma is külföldi szellemi hatások gyűjtője, feldolgozója s szinte-szinte csak közvetett uton-módon juttatja el ezeket a nemzet lelki tulajdonába.

Ezzel szemben Debrecen a tiszta magyar faj gyűlöhelye volt már az ősidőkben s ez a jelleme megmaradt maig. Erényei, hibái magyarok a legmélyebb gyökerükig. Élete, fejlődése, egész sorsa a magyar nemzet legjellemzőbb típusu városává tették.

Nagy tudományos ambíciókat izgathat és serkenthet munkára ennek a városnak a története. S a magyar történelem tudományának valóban nagy szüksége van rá, hogy Debrecen modern tudományos színvonalon álló történelmi képe elkészüljön.

Viszont a monográfia többi része, többi fejezete, amelyek a mai Debrecen mutatják be írásban és képből, sok más szempontból becsesek és hasznosak. Nem utolsó az, hogy ebben föltárul az egész ország előtt Debrecen valóságos képe. Mert Debrecen minden gazdagsága, lelki és anyagi bő, értékes tulajdonai mellett sincs eléggé benne a nemzeti köztudatban. Nem visz olyan szerepet, amilyet kellene.

Az Országos Monográfia Társaság kiadja sorban az ország minden vármegyéjének és városának monográfiáját s a hatalmas gyűjtemény, mely eddig tizenöt kötetből áll, az országnak minden valamire való könyvtárában, tehát több ezer helyen megvan; a mellett ezernyi vállalat, nagybirtokos, nagyiparos, gyáros és mindenrendű előkelő család könyves szobájában. Ha például a város maga adná ki a monográfiáját, képtelenség, hogy ennyi helyre

eljuttassa, ha csak pár ezer kötetet ajándékba nem ad.

Másik haszna, ha az Országos Monográfia Társaság csinálja meg e nagy művet, hogy ennek a Társaságnak kb. nyolcvan tagu központi szerkesztő bizottsága olyan gyakorlatot honosított meg a munka készítésében, a mit egy alkalmilag összeállított szerkesztőség kénytelen kísérletezéssel és tapogatózással pótolni.

Egészen más dolog az, hogy az egyes fejezeteket kik írják meg. Vannak olyan részek s a legtöbb ilyen, amelyeket csak helybeli szakemberek írhatnak meg. És Debrecen olyan gazdag írókban, hogy nemesak fennakadás nincsen a körülbelül husz fejezet íróinak megválasztásánál, de egy-egy tanulmányra több kiváló erő is van. Azt merném mondani, hogy Debrecenben akár egy helybeli tudományos akadémiát lehetne felállítani. Ha szervező tehetség is kerülne, aki lázasan tudja sarkalni munkára az embereket, mert hisz a legnehezebb irodalmi munkásságot csikarni ki a legtöbb, különben hivatott írótól, főleg akiket más pálya s persze a tömördek honorabilis honorálatlan kötelesség köt le: akkor Debrecen az ország második irodalmi központja volna.

A monográfia megírásánál ez a főkéllék s ez meg van. Ha a város, az aránylag csekély anyagi hozzájárulást megszavazza, bizonyos hogy Debrecenek kitűnő monográfiáját lehet megírni. Érdekes az is, a mi az anyag összeállításánál tünt ki: Debrecen város monográfiája olyan óriási mondani és ismertetni valót ölel fel, hogy e tekintetben igen sok vármegye van, amely nem is versenyezhet vele. Debrecenről könnyebb volna két kötetes monográfiát írni, mint egy kötetest. Megjegyzendő, hogy egy kötet körülbelül négy-öt rendes nagyságu kötettel ér föl az akadémia tudományos kiadványaihoz hasonlítva.

Ami azonban azt a kívánságot illet, hogy helyben nyomják a monográfiát, az sajnos aligha valószínűsíthető meg. Még pedig azért, mert aránytalanul megdrágítaná a könyv kiállítását. Egy ilyen óriási munkánál a nyomda és szerkesztőség között jóformán minden órában van megbeszélni való, tehát így egy főköszerszertőséget kellene hónapokra letelepíteni, a mi különösen azért lehetetlen, mert egyidőben

több monográfia is készül s minden munkatársra rengeteg feladat van kiróva a központi szerkesztőségben. Ellenben ha Dávidházy Kálmán mester vállalkozik rá, nem állhat utjába semmi, hogy az ő hírneves műhelyéből kerüljenek ki a bekötött könyvek.

Ez azonban mind csak részletkérdés és eltörpül a mellett a nagy cél mellett, hogy meg kell csinálni Debrecen monográfiáját, mert Debrecen olyan város, hogy ennek meg kell lennie! Egyaránt kívánja a nagy város érdeme és haszna.

A segesvári Petőfi ünnep.

A debreceni Petőfi Dalkör kirándulása.

— augusztus 2.

Minden évben kegyelettel emlékezik meg a magyar nemzet a segesvári—fejéregyházi csatatéren 849 július 31-én a magyar szabadságért elvérzett hős honvédekről. Most a 60-ik évfordulón a szokottnál is szélesebb keretekben folyt le az ünnep, résztvevén azon az ország közeli s távoli vidékéről sok ezernyi magyar. Az ünnepélynek egész lefolyása, az elhangzott szónoklatok s felköszöntők élesen kidomborították az ünnepélynek országos jellegét, mert hiszen ott nem csupán a névtelen hősök hervadhatlan érdeme és el nem muló emlékezete előtt áldozott kegyelettel az utókor, hanem térdet hajtott az előtt a közös sir előtt, melyben a szabadságharc viharadara: Petőfi Sándor álmodk diadalmas csatákról, szabadságról, ahol nem bántja többé az az „egy gondolat”. Ebből az országos ünnepből a mi Petőfi Dalkörünk is kivette a maga részét és mint a mindennapi események krónikásai örömmel jegyezzük fel, hogy a Petőfi Dalkör becsületet szerzett minden tekintetben magas és méltóságteljes szereplésével Debrecen város közönségének, művészi sikereit pedig az ünnepeltetésnek és az osztatlan elismerésnek babérkoszorújával gazdagította.

Az ut Segesvárig.

Debrecen sz. kir. város nemes tanácsa és lelkes közönségének segítségével július 30-án este indult a nagy utra a Petőfi Dalkör 48 taggal, a kirándulásban résztvevő a Kossuth asztaltársaság költségén a 13 egyenruhás 48-as honvéd csapatnak három tagja, akinek megjelenése mindenütt a legnagyobb és legőszintébb tiszteletnyilvánítással találkozott. A debreceni pályaudvar főnökének: Stingly Kálmán urnak előzékenysége folytán a viszonyokhoz mért kényelmes elhelyezést nyert az egész társaság és megkímélte a püspökladányi éjjeli átszállásnak kellemetlenségeitől, amennyiben a rendelkezésre bocsátott közvetlen kocsiiban egy huzamban volt megtehető az egész 18 órai fásztó ut.

A fogadtatás.

Az az hogy dehogya fárasztó. Az egész társaság daloló jó kedvvel, friss erővel érkezett meg július 31-én a segesvári állomásra, hol nagy közönség jelenlétében a Segesvári Magyar Polgári Kör testületileg várta és Radnóti Adolf (ősi székely göbé ivadék) mint a Polgári kör ügyvezető alelnöke mondott szíves Isten hozott-at, melyre dr. Varga Lajos elnök köszönte meg a meleg fogadtatást.

A Debrecenben is ismerős Sándor István szállodájában történt elhelyezkedés után, alighogy letöröltük magunkról az uti port: szerenáddal tiszteltük meg a Polgári Kör elnökét: Somogyi István alispánt, dr. Varga Lajos elnök következő szavakkal üdvözölt:—

Csokonai Vitéz Mihály városából, Debrecenből jöttünk, amely várost Kossuth Lajos a magyar szabadság őrvárosának nevezett. E két nagy névre hivatkozással kimerítően jellemeztünk Debrecen, mint a magyar nemzeti közművelődésnek egy fényforrását és mint a magyar haza szeretetének áldozatkész példányképét, magyar nemzeti alkotmányos jogaink és szabadságaink törhetetlen védelmezőjét. Eljöttünk a nagy magyar Alföld metropolisából, ahol annak a nagy nemzeti drámának szálait szőtték, melynek egyik utolsó szumoru akkordja a kies, bérces Erdélynek ezen a részén játszódott le 60 évvel ezelőtt. Csokonai Vitéz Mihály városából halhatatlan Petőfi névvel ajkunkon és zászlajával kezünkben jöttünk ide, a magyar nemzeti szellemnek ápolására, erősítésére, a magyar dal kultuszának terjesztésére és szívből üdvözöljük a nagyságos alispán ur személyében a Segesvári Magyar Polgári Kör, melynek a nemzeti közművelődés és a magyar nemzeti szellem terjesztése iránti céljai a mi céljainkkal azonosak. Sikert kívánván a Segesvári Magyar Polgári Kör törekvéseihez és áldást a körnek munkájára.

Üdvözlük a dalkört

Somogyi István alispán meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlőt, a dalkör tagjainak személyében Debrecen nemes városának polgárságát látja és köszönetet mondott azért, hogy a hosszú utnak fáradsalmától vissza nem rettenve, elzarándokoltunk a magyar nemzeti történelemnek a legszentelt földére.

Innen Walbaum Frigyes polgármesterhez vonultunk, magunkhoz ragadván a gyönyörű nyári estnek sétáló nagyközönségét és egy népdalegyveleg eléneklése után dr. Varga Lajos elnök következőleg köszöntötte a polgármestert:

Amidőn Csokonai Vitéz Mihály nagy nemzeti költőnknek városában a Petőfi-kultusz ápolása céljából alakult Debreceni Petőfi Dalkör testületileg elzarándokolt erre a helyre, ahol a nemzeti kegyelet emelte észszobor hirdeti a magyar szellemnek, a magyar nemzeti költészetnek örökkön lobogó diességét: elengedhetetlen kötelességünknek tartottuk, hogy a velünk született őszinte magyar érzéssel üdvözöljük a nagyságos polgármester ur, mint e nemes város lakossága első választott képviselőjének személyében a város egész közönségét. Petőfi Sándor nemzeti nagy költőnknek tragikus földi sorsa itt nyert végső befejezést. Debrecen város lelkes közönségét nemcsak külsőképen általunk, a Petőfi-dalkör által, de szellemileg is oly kötelek fűzik e városhoz, amely kötelek kézzel nem fogható és melegít, áldást kell hogy hozzon, mint a jótékony, fényes és meleg napsugár. Mi most ezt a köteleket erősíteni jöttünk ide és célunk, hogy a közvetlen érintkezés közben egymást közelebből megismerve, egyesült erővel szolgálhasuk mindnyájunknak közös érdekét: a magyar hazának megerősödését és boldogulását.

A polgármester meghatottságtól reszkető hangon köszönte meg a város közönségét az ő személyében ért üdvözlőt és meleg szavakkal emlékeztet Debrecen városnak nemzeti hivatására, üdvözölte Debrecen város közönségét, majd levett kalappal sietett le az utcán álló dalár csapathoz, szívélyes szavakkal érdeklődött szállásunk, kényelmünk és segesvári időzésünk részletei iránt. A polgármester kedves egyénisége, lebilincselő mo-

dora és előzékenysége kitűnő hatást keltett mindnyájunkban.

A társaság ezután szállására vonult vissza, ahol a városnak voltunk vendégei, mely kitüntetésben eddig egyetlen dalárda sem részesült.

Az ünnepély napján.

Másnap, vasárnap korán talpon voltunk. Sokan közülünk már hat órákor a bájos fekvésű várhegy szerpentin utjain törekedtek felfelé, egyrészt hogy gyönyörködjenek a város fekvésének és a vidéknek festői szépségeiben, másrészt hogy láthassuk azokat az ódon és modern épületeket, amelyek egymás mellett a régmultról és a mai fejlett kornak szellemeiről, de mindegyiknek minden köve a szász fajnak szorgalmáról, kitartó, céltudatos munkájáról és lángoló fajszeretetről beszél.

A fehéregyházi siroknál.

Reggel 9 órákor ünnepies isteni tiszteletet hallgattunk a római katolikus templomban, innen az időközben megérkezett tordai, kolozsvári és székelyudvarhelyi dalárdákkal a megrendelt külön vonaton robogtunk ki a szomszédos Fehéregyházán levő honvéd-emlékhez. Mély meghatottság vett erőt rajtunk a gyönyörű kis parknak láttára, hol a közös sir felett turulmadaras kőszlop emelkedik Petőfi Sándornak és a segesvári csatában 1849 július 31-én elesett névtelen hősöknek emlékére. Itt várt reánk a Székely kongresszusról Debrecenben is ismert első-rákosi Emke daloskör, élén Irsay József országgyűlési képviselővel és sok ezernyi nép, kik gyalog s szekereken közel és távoli vidékekről ide zarándokoltak.

Az ünnepi beszédet Irsay József orsz. gyűlési képviselő tartotta, megrendítő képet festett arról az egyenlenségről és párttusákról, mely ezer év óta szagatja a magyart, költői fordulatokba és magas szárnyalású eszmékben gazdag szónoklatának roppant hatása lebilincselte a hallgatóságot, mely könnyeken keresztül percekig tartó tappssal fejezte ki lelkesedését.

Rendkívül bájos jelenet következett ezután. Kéry Gyula, a Petőfi Társaság titkárnak mélyen megindító szavai után a Petőfi ház hölgybizottságának képviselőjében bájos leányok 200 drb. vérpiros rózsát hintettek a szabadság és szerelem lánglelkű költőjének sírhalmára. A dalárdák — természetesen a Petőfi Dalkörnek is — közreműködése után a koszorú elhelyezése következett, közte a Petőfi Dalkör hatalmas koszorúja, nemzeti-szín és Debrecen város színeit viselő szalagjain ezzel a felirással: A névtelen hősöknek. — A debreceni Petőfi Dalkör. Roppant lelkesedést keltett özv. Bárány Kemény Bélának, a Segesvári Tulipán szövetség elnökének a magyar ipar pártolásáért mondott szónoklata, mellyel a szövetség koszorúját elhelyezte. Ettől kezdve a Bárány daláraink lelkesült ünneplésének lett a központja, aki a három öreg honvédet maga mellé ültetve lépett a fényképező masina elé és saját fogatán vitette őket Segesvárra.

Közebéd.

A délutáni közebéd rendkívül lelkes hangulatban folyt le. Itt megjelentek özv. B. Kemény Béláné, Issekutz Győző, Ajtay Albert, Vertán Endre, Melezer Vilmos orsz. gyűl. képviselők. Somogyi István alispán, a várm. tisztikar. Walbaum Frigyes polgármester és a városi tanács, Eisenlohr Ulrik pénzügy igazgató, a városi polgárság közül sokan, Broser János, Vándory Ferenc előkelő szász polgárok és még számosan a városból és a vidéki vendégek.

A pompás és ennek dacára olesó menü közben Radnóti Adolf az ünneprendező bizottság nevében üdvözölte a megjelent vendégeket, akik a nagy nemzeti ünnep alkalmából Segesvárt megjelentek. Utána Foga-

rasy György ny. nagygyeddi coll. igazgató mondott lelkes felköszöntőt az ünnep rendező bizottságra, a Segesvári Magyar Polgári körnek felvirágzására. Walbaum Frigyes polgármester emelkedett ezután szólásra, lelkes szavakba fejtette ki az ünnepnek nagy magyar nemzeti jelentőségét s percekig tartó éljenzés és taps követte a beszédet, mely a magyar haza éltetésével zárult. Issekutz Győző képviselő nagyhatású beszéde után özv. Bárány Kemény Béláné emelt poharat a magyar nemzet boldogulására, melyet első sorban a magyar ipar pártolásától vár, mely nem lehet sem felekezeti sem nemzetiségi kérdés, amely célnak szolgálatába mindnyájan egyetérthetünk. Leirhatatlan lelkesedést váltott ki a szónoklat, melyet a végtelenségig fokozott a Bárány nemes, fenkölt, tiszteletet parancsoló megjelenése; a hatás következtében az egész társaság talpra állott és a Szózat éneklésével fejezte ki háláját a nemes Bárány iránt.

Dr. Varga Lajos beszéde.

Dr. Varga Lajos emelkedett ezután szólásra. Azzal kezdte beszédét, hogy a magyar nemzetnek imént elhangzott imádsága ezekkel a szavakkal végződik:

*A nagy világon e kívül nincseu számodra
[hely,
Aldjon vagy verjen sorkeze: itt élnd
[halnod kell.*

Sok lemondás és a sors játékába való keserű beletörődés nyilatkozik meg ezekben a szavakban, holott a nemzeti erős önbizalomnak kellene abból előtörnie. Lám a szászok más-ként gondolkoznak. A villafrankai (kiránduló hely Segesvár mellett) mulató helyen láttam felírva az egyik szobának falára:

„Hier stirbt der Deutsche nicht!
Darauf vertraut!“

Itt nem pusztul ki a német! Ebben bizonyosak lehetnek! Ime így gondolkozik és ennek megfelelően cselekszik a szász ma, immár 700 évi itt lakása után. Ebben a rövid feliratban egy egész történelmi mult, a szász nemzetiségnek egész lelkülete beleprelselve van. Mint vendégek jötték ide, őket a magyar közjog szerint „hospes“-nek nevezettek nemcsak vendégszeretettel fogadtuk, — hanem politikai kiváltságokban részesítettük. Itten politikai történelmük a magyar nemzetével párhuzamos. Dicsőséges Mátyás királyunk idejében rájuk is felvirradt a reneszansz, az újjászületés, önkormányzati joguk kibővül, a kalapos király ellenben a magyar nemzetével egyidejűleg semmisítette meg a szászok alkotmányos jogait. A mult század elején megindult nagy szabadelvű politikai átalakulás szerezte vissza ezt a kiváltságot s mi volt a jutalom azért, hogy 1848—49-ben nem a magyar nemzetet tartottak? Az hogy az önkény uralom 1850-ben ismét eltörölte összes kiváltságaikat. Mindez a politikai történelem könyvéből olvasható és a jövőt illetőleg nagyon alkalmas alap a magatartás elhatározására. A magyar nemzet közművelődésének történelméből pedig azt olvassuk, hogy a szászok a XIV-ik századtól kezdve mind a mai napig saját erejükben tartják fen és féltő gonddal őrzik iskoláikat, mint a faji összetartozandóságnak meleg tüzhelyét, tanító mestereink voltak az iparban, kereskedelemben, a takarékoságban példányképpül szolgáltak mi nekünk. De ezen erények mellett van egy nagy hibájuk, amelylyel mi ma yarok nem birunk és ha birnánk: ez szász hiba volna a mi legnagyobb nemzeti dicsőségünk, ezeréves államunk jövőnd ezredéveinek szilárd alapja: a *nemzeti összetartás*, a minden áldozatra kész *fajszeretet!*

Ez hiányzik belőlünk, erre nem tanítottak meg bennünket a szászok és bár dicsékszünk azzal, hogy mi kultur nemzet vagyunk, mégis az a közvetlenül tapasztalható munka, mely a faji összetartozandóság erős tudatában a szászokat, mint egyéséget századokon át itt megtartotta: reánk hatástalan maradt. Ennek a híres pártviszálynak, ennek a morbus hungaricusnak végre meg kell szünnie és ha nyitott szemmel akarunk nézni a jövőbe, tanuljuk el a szászoknak ezt a hibáját, sajátítsuk el, mint magyar nemzeti erényt. Ne a politikai hatalomnak nyers, sokszor kétélű fegyvereivel és eszközeivel

kezeljük ezt a kérdést, hanem közeledjünk egymáshoz társadalmi uton, amely közvetlenül a szívekhez, a kölesönös megértéshez vezet. Így fog beleolvadni a szászfaj a magyar nemzetnek élő testébe, mely testnek — miként az aranyak az érdeesebb rézre és egyéb fémekre — szüksége van, hogy tartósságát biztosíthassa. A magyar nemzeti egyetértés képesít bennünket államunk fentartására és a nemzeti szellem uralmának biztosítására. Ha ezt elérhetjük, nem lemondás, nem a keserű beletörődésnek hangja, hanem az önbizalomnak kősziklát romboló, a pokloknak kapuit megdöntő ereje fog imádságunkból ég felé törni a Magyarok Istenéhez: Melezer Vilmos orsz. gyűl. képviselőre, az általa képviselt segesvári kelet és Segesvár város polgárságának jóllétére emelte poharát.

Ugy tapasztaltuk, hogy ezek az őszinte szavak a magyarság szívéből szóltak és megtalálták az utat a szászok szívéhez. Lelkesen ünnepelték a szónokot és siettek hozzá pohárköccintásra, egyenként és személyesen köszönvén meg a férfias fellépést, mely előttük feledhetlen marad. Ennek a szász felfogásnak adott Melezer Vilmos országgyűlési képviselő nyomban kifejezett felkészítőjében, úgy üdvözlőlvén a debreceni Petőfi Dalkör elnökét, a Dalkört és általuk Debrecen város polgárságát, mint a társadalmi béke, haladás és egymást megértésnek, a polgári szellemek munkáit.

Petőfi szobránál.

A későre nyult közeled után a vármegyeház előtti Petőfi szobornál folytatódott az ünnepély, — ahol Vertán Andre orsz. gyűl. képviselő költői ihlettel emlékezett meg Petőfiről, a sajtószabadság hősről, a hazáért családját, életét feláldozott hazafiról és minden ismert népnek körében ünnepelt lángszellemről. Este a dalegyleteknek a városháza nagytermét zsufolásig megtöltött segesvári közönség jelenlétében lefolyt fényes hangverseny fejezte be a minden tekintetben fényesen sikerült hazafias ünnepet, mely után a Petőfi Dalárda feledhetetlen emlékekkel gazdagon elutazott, a hétfői napot Kolozsvárott töltvén.

A horvátok Béccsel kacérkodnak.

Horvát képviselők és a külügy-miniszter.

Budapest, augusztus 2.

Zágrábból érkezik a feltűnést keltő hír, hogy a horvát-szerb koalíció tagjai ismét Béccsel kacérkodnak és az osztrák körök segítségével igyekeznek céljaikat elérni. A hír szerint a horvát képviselők Biankini és Vukovics osztrák reichsráthi horvát képviselőket arra kérték, hogy interveniáljanak a tarthatatlan horvátországi helyzet szanálása érdekében. Főhatalmazták őket arra, hogy közvetítsenek fegyverszünetet azzal a feltétellel, hogy a koalíció megszavazza báró Rauchnak a költségvetést és a választói reformot, ha azután nyomban fölcsatolják a horvát országos ülést és az általános választói jog alapján új választásokat rendelnek el. A többi vitás kérdéseket az új országos ülésre hagyják. Biankini és Vukovics kerestek is érintkezést báró Aehrenthal közös külügyminiszterhez, akit — igen jellemző a bécsiek felfogása — illetékesnek tartottak arra, hogy a magyar korona országainak belügyeit rendezze, azonban ez esetben kivételesen, báró Aehrenthal kimondta, hogy ő nem illetékes a közvetítésre és nem is fogadta a megbízottakat. Olyan budapesti körökből, amelyek élénk összeköttetést tartanak fenn a horvát-szerb koalícióval, azt az információt kapjuk, hogy ez a hír így aligha felelhet meg a valóságnak. A horvát képviselők báró Rauch binnal semmi esetre sem békülnek ki és a fegyverszünet feltételei közé be kell venni

báró Rauch eltávolítását is. Szóval, a horvátok sem tagadták azt, hogy ők ismét Béccsen keresnek összeköttetést.

A hősök emlékének.

A debreceni csata napja.

Debrecen, augusztus 2.

Augusztus másodika volt ma. Hatvan esztendő évfordulója annak a napnak, amelyen dicső őseink a haza szabadságáért Debrecen határában véruket hullatták. Az elhullott hősök emlékének szenteltük e mai napot. Kizárándokoltunk a közös sirhoz, amelyben annyi névtelen hős nyugszik, annyi félisten alusza örök álmát. Visszaidéztük emlékeinkbe a multat, a dicső, a ragyogó multat, megemlékeztünk a szomorú időkről, melyek gyászba borították az egész nemzetet — s megemlékeztünk arról a napról, mely Debrecenre nézve örökké emlékezetes lesz. Aztán imát rebegett ajkunk a dicső hősökért s kértük a magyarok Istenét, hogy adjon ennek a magyar hazának szabadságot, polgárainak boldogságot.

A magasztos ünnep lefolyása a következő volt:

A gyülekezés és a menet.

Délután négy órakor kisebb csoportokban kezdett gyülekezni a polgárság a városháza udvarán. Lassanként megjelent a Munkás dalegylet, az Egyetértés dal- és zeneegylet, a Függetlenségi kör kiküldöttei és az öreg honvédek. Majd megjelentek a megye részéről Ercey Gyula jegyző, Ethey László közigazgatási joggyakornok és Wessprémy Kálmán vármegyei levéltáros, Debrecen városa részéről pedig Vecsey Imre főjegyző, Körner Adolf, Király Gyula, Csóka Sámuel, Konez Akos, dr. Boldizsár Kálmán tanácsnokok, dr. Tóth Emil, dr. Hegedüs István, László Elek jegyzők és a városi tanács tagjainak vezetése alatt megindult az impozáns menet a Piac-, Hatvan-, Bethlen- és Mester utcákon keresztül a honvédsirokhoz.

A honvédsiroknál.

Hatalmas sokaság várta a menetet a honvédsiroknál. A kert bejáratát s az emlékmű talapzatát tölgylevélkoszorúk díszítették. És amikor folhangzottak a Himnusz magasztos hangjai, szíveink, lelkeink egyé olvadtak össze s meghatottságunkban éreztük a napnak magasztosságát, jelentőségét.

Konez Akos mondott az ének elhangzása után szép emlékbeszédet. Visszavezetett bennünket a legendás időkbe, amely időknek porrá vált hőseihez jöttünk most ünnepelni, akik életüket és véruket áldozták fel a hazáért.

Ezután gyönyörű szavakban vázolta a dicső idők, mely hősokeket, félisteneket termelt, — amelyben életre-halálra harcoltunk s mentük diadalról-diadalra. S hogy annyi véráldozatnak eredménye nem leti, annak okai nem apáink voltak, mert azok mindent megtettek, amit meg lehetett tenni.

Beszéde végén koszorút helyez az emlékműre a hősök emlékének, melynek gyönyörű sárga-kék szalagján arany betűkkel van felírva:

„A hősök emlékének
Debrecen város közönsége.”

S imádkozik a porban nyugvó hősökért élteti az élő agg honvédeket, kéri a magyarok istenét, hogy áldja meg e hont, mert hiszen

„Megbűnhődte már a nép

A multat s jövődöt...”

S könyörög ahhoz, aki szívet alkotott s

ézelmekeket, szeretni lángolón, hazát és nemzetet, hogy adja az azt, hogy az unokák is olyan hősök legyenek, amint a dicső ősök s tegye ezt a népet boldoggá, szabaddá...!

A Munkás Dalegylet énekelte ezután szépen Szabolcska „Rákóczi dal”-át, majd Szilágyi Dezső elszavalta Benedek János „Honvéd sirok” című költeményét. A honfidal éneklése után magasztosan hangzott fel az egész ünneplő közönség hangja, amint lelkesen énekelte a második imánkat a „Hazádnak rendületlenül”-t, melynek végeztével oit hagytuk a hősokeket, hadd nyugodjanak sirjaikban. Keblünk ismét gazdagabb lett azzal az érzéssel, hogy leróttuk ismét a kegyelet adóját.

Az élő honvédek tiszteletére a város este bankettet rendezett, a melyen a város számos előkelősége vett részt.

Kitört az asztalos-sztrájk.

A „bárcarendszer” miatt.

A békéltetés meghiúsult.

Debrecen, augusztus 2.

Ma délben a debreceni asztalos munkások a Margit fürdő nagytermében gyűlést tartottak, melyen kimondták a sztrájkot. A sztrájk indító oka a minden ujabbkori sztrájk előidézője, munkáselnevezés szerint a bárcarendszer, mely nem egyéb hatalmi kérdésnél. A munkaadók jogos érdekeik védelmére a munkás szakszervezetek tulkapásainak meggátlására akarják érvényesíteni minden iparágban a bárcarendszert, ami ellen azonban a munkások, illetve a szakszervezetek nagy küzdelmet fejtenek ki.

A ma kitört asztalos sztrájknak előzményei ismeretesek. — A munkásoknak a munkaadóikkal kötött két éve kollektív szerződésük most, augusztus elsejével lejárt. A munkások pár héttel ezelőtt memorandumot készítettek, melyben a mesterektől kéri a kollektív szerződés meghosszabbítását 10 százalékos béremelés mellett. A munkaadók ezt nem fogadták el. — A béremelésbe még belementek volna, de ragaszkodtak ahhoz, hogy a munkások ismerjék el a munkaadók munkaközvetítőjét és azt a nyilatkozatot, melyet a munkások röviden bárcának neveznek.

A munkások ebbe semmi szín alatt nem voltak hajlandók belemenni és közölték a mesterekkel, hogy ha nem ejtik el a bárcarendszert, akkor sztrájkba lépnek. Miután a mesterek válasza visszautasító volt, a debreceni asztalos műhelyekben ma reggel a munkások nem kezdték meg a munkát, hanem déli tizenegy órakor a Margit-fürdőben gyűlést tartottak. A gyűlésen egyhangulag kimondták a sztrájkot és azt hivatalos módon közölték is a gyűlésen jelenlevő Vetéssy Béla iparhatósági biztossal. Sztrájkanyagú a Margit-fürdőt jelölték meg.

Vetéssy Béla azonnal intézkedett, hogy a sztrájk ügyében meginduljon a békéltetés. Az ipartestület békéltető bizottságát délután három órára, az Ipartestület tanácstermébe összehívta. A tanácskozásokba az asztalos-mesterek és a sztrájkolók közül hat-hat tagot vontak be. A tanácskozásokon Vetéssy Béla elnökölt, a jegyzőkönyvet Petrisyn Gyula vezette. A békéltetés nem sikerült, mert mindkét fél hajlíthatatlanul ragaszkodott álláspontjához. A sztrájkolók követelték a bárcarendszer elejétét, a munkaadók pedig egyenesen ennek elfogadásához kötötték a további tárgyalásokat.

A tanácskozásokon az ellentétek annyira kiélesedtek, hogy Vetéssy Béla elnök még azt is nehezen tudta kivinni, hogy egy szűkebb-

körü bizottságra bizzák az egyezkedések további vitelét. Hat munkaadót és hat sztrájkoló munkást bizzák meg a további tárgyalásokkal.

Mindkét fél merev magatartásából következően egy hosszú és szívós bérharca van kilátás. A sztrájkolók száma meghaladja a kétszázat. A szakszervezet mindent megtesz, hogy biztosítsa a sikert. Hogy az ellentállást könnyebbé tegye, a sztrájkolók közül sokat elutaztatott, hogy másutt keressenek munkát. A sztrájkban nem vesz részt minden asztalos munkás. Sokan vannak, különösen a családos emberek, kik a sztrájk dacára is dolgoznak.

Mint hírlik a sztrájkolókkal szolidaritást vállalnak az építő-ipari szakma munkásai is.

Odol a világ legjobb szájvize.

Tudományos közlések lenyomatait, melyekből erről bárki maga is meggyőződhetik, mindenkinek, ki ez iránt érdeklődik, kívánatra díjmentesen megküldjük.

Odolgyár, Bodenbach a. E.

Kataszteri kiküldöttek.

Építkezés a hortobágyi csárdánál.

A gazdasági bizottság üléséből.

Debrecen, augusztus 2.

Debrecen város gazdasági bizottsága vasárnap délelőtt tíz órakor ülést tartott. — Jelen voltak Király Gyula elnöke alatt Csóka Samu, Szentessy János, Zöld Mihály, Bányai Péter, Váczy János, Balogh Ferenc, ifj. Kertész István, Zöld János, Polgári József, Balogh István, Nagy Sándor, Publíg Ernő, Hegyesi Pál, Hutflész Kázmér bizottsági tagok és dr. Hegedüs István jegyző.

Első tárgy volt a kataszteri munkálathoz a földek osztályozására a törvény által előírt bizottsági tagok kiküldését a következőképp eszközölte: Haláp: Balogh István és Szentessy János, Monostorpályi: Megyeri Pál és Keeskés István, Kis- és Nagy-Hegyes: Kertész János és Polgári József, Elep, Kösülyszeg, Almossy: Bányay Péter, Kertész István és Horváth János, Elep-Szepes: Balogh Ferenc és Szathmáry Ferenc, Ondód: Keeskés István és Zöld Mihály, Maes, Fekete-ujföld bellegelő: Keeskés István és ifj. Kertész István.

Tárgyaltak ezután a hortobágyi csárda bérleténél szükséges intézkedések megtétele ügyében. A csárda bérlete ez év végén jár le s így annak újbóli bérbeadása vált szükségessé.

A bizottság azon a véleményen volt, hogy nyilvános árverés útján kell kiadni a csárdát s ezt javasolja a tanácsnak. Együttal javasolja a bizottság, hogy az árverési hirdetményben a tanács kösse ki magának azt a jogot, hogy az ajánlkozók közül a legalkalmasabbat választhassa. Javasolja továbbá

azt is, hogy a csárda hat vendégszobával kibővítettessék s ilyen állapotban bocsáttassék az új bérlő használatába.

A harmadik tárgy volt a Magyar Gazdák Szövetkezetének és az egyeki gazdáknak ismeretes kérelme, mely az ohati birtok parcellázására vonatkozik. A bizottság azon véleményben lévén, hogy a kérdés bővebb megfontolást igényel, egy kisbizottságot küldött ki s ezen kisbizottság véleményének beérkezése után fog tárgyalni és határozatot hozni.

Az ülés ezek után véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Uj kuriai bíró.** A hivatalos lap tegnapi száma a debreceni kir. ítélőtábla egyik rokonszenves tagjának Unger Gusztáv bírónak kitüntetéséről ad hírt. Unger Gusztávnak a király ugyanis a kuriai bírói címet és jellegzet adományozta. A királyi kitüntetés ez alkalommal a debreceni kir. tábla nagy tudásu, sok kvalitással rendelkező bíráját érte, amely városszerte örömet kelt.

— **Királyi elismerés két debreceni bírónak.** A debreceni kir. ítélőtábla két régi és érdemes tagja Jeney György és Szaesvay Elemér dr. nyugalomba vonulnak. A király ez alkalomból elrendelte, hogy sok évi hű és buzgó szolgálatukért legfelső elismerése tudtul adassék.

— **A magyar vasuti zóna évfordulója.** Tegnap volt huszadik évfordulója annak, hogy Baross Gábor a zónarendszert valósította meg a magyar vasutakon. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, ez alkalomból a kereskedelmi miniszterium és államvasutak igazgatóságának küldöttsége megjelent a Baross-szobornál, ahol Szterényi József államtitkár helyezte el a miniszterium nagy babérkoszoruját, melynek szalagján ez a felirat olvasható: A zónatarifa nagynevű megalkotója emlékének — A magyar kir. kereskedelmi miniszterium. Az államvasutak koszoruját Marx elnökigazgatóhelyettes helyezte a szobor talapzatára.

— **Bizottsági ülések.** Debrecen város közigazgatási bizottsági f. hó 5-én a vármegye közigazgatási bizottsága pedig f. hó 9-én tartja meg rendes havi ülését.

— **Özv. Zivuska Ferencné temetése.** Vasárnap helyezték örök nyugalomra özvegy Zivuska Ferencné, Zivuska Ferenc ügyvéd özvegyének hült tetemeit. A ravatalt Debrecen előkelő társadalmának igaz s őszinte részvéte vette körül s a temetésen is imponáns módon nyilvánult meg a gyász és részvét. A női társadalom méltóképen osztozott a társaséletben előkelő helyet elfoglaló Zivuska család gyászában. A temetésen képviseltette magát a Zenede is, melynek nagy áldozatokat és nagy szolgálatokat tett özvegy Zivuskáné, ki mint tanárnő 20 éven keresztül odaadó igaz munkával az intézetének szakát soha előtte el nem ért nivóra emelte. Az elhunyt urnó minden nemes művészeti ügynek fáradságtalan és igazszívű munkássá volt s különösen régebben az egyre-másra következett jótékony célu mozgalmaknak tevékeny részese volt.

— **Németországi tanítók Debrecenben.** Ma reggel érdekes turisták érkeztek Debrecenbe. Németországi tanítók az illetők, akik a Hortobágyot kívánták megnézni. — Az idegen tanítók ma délelőtt fennjártak a városházán s Király Gyula tanácsnokot keresték fel, hogy gon-

doskodják hortobágyi ellátásuk felől. A város a szász tanítókat megvendégeli s utasította a mátai biztost, hogy a látnivalókat mutassa be a kirándulóknak. — A szász tanítók ezek: Schubert Max, Max Goldberg, Richard Schmidt (Dresden), Alfred Rotter (Rudolf walde), Kurt Sonntag (Chemnitz), Richard Hermann (Birnstein). Az idegenek eddig Magyarország nevezetességeit járták be, de azt állítják, hogy habár csak pár órája vannak Debrecenben, a legjobban érzik magukat. Bizony példát vehetne ezekről a németekről a magyar tanítóság, mert, sajnos, vajmi ritkán halljuk azt, hogy magyar tanító nézi meg a Hortobágyot.

— **A homokkerti olvasó egylet es-télye.** A homokkerti ref. olvasó egylet augusztus 1-én táncal és műkedvelő előadással egybekötött estélyt rendezett. Erre a célra a Homokkerti főutja mellett nagy áldozattal hatalmas sátorot készítettek, ebben volt felállítva a színpad. Színre került a „Falu rossza”. A szereplők részben a Solymosi iskola növendékeiből, részben pedig intelligens ifjakból állott. Az előadás a szokott műkedvelő előadások nivóján jóval felül állott. Kitünő alakítást adtak a hölgyek részéről: Komádi Micike szín. növ. (Finom Rózsai), Takács Margitka szín. növ. (Feledi Boris), Harsányi Juliska szín. növ. (Bátki Teresi), Safranek Mariska (Csapóné), Eldman Mariska (Gonoszné) szerepükben. A férfiak közül kiváltak: Szilágyi József (Gonosz Pista), Andorfi Géza (Göndör S.), Kerékgyártó Ferenc (Feledi Gáspár), Levente Lajos (Feledi Lajos), Mártonfi Jenő (a vén cimbalmos), Molnár Lajos (Jóska béres) szerepükben. A szép rendezés Szilágyi József ügybuzgóságát dicséri. Az előadáson, valamint a táncmulatságon nagy számú közönség vett részt. A jelen volt hölgyek névsorát a következőkben sikerült összeállítani:

Asszonyok: Benke Sándorné, Kaeskó Lázárné, Kiss Pálné, Svarcz Pálné, Sütő Imréné, Bartha Mihályné, Troszter Adolfné, Haffner Istvánné, Behanics Mihályné, Fráter Mihályné, özv. Cs. Nagy Dánielné, Hölzl Mártonné, Sütő Sándorné, Győrfi Lajosné, özv. Szunyogh Sándorné, Kovács Gáborné, Szathmári Andrásné, Takács Kálmánné, Nyilas Mihályné, Sárándi Istvánné, Csukás Istvánné, Lőrinczi Ferencné, Fülöp Jánosné, Fogarasi Imréné, Sóvágó Józsefné, Bán Antalné, Dédai Józsefné, Tarsai Jánosné, Baranyai Jánosné, Kozma Lajosné, Patay Józsefné, Riskó Ferencné, Safranek Vencelné, Musztár Józsefné, Magyar Dezsőné, Szabó Józsefné, Szilágyi Józsefné, Kerékgyártó Ferencné, Harsányi Imréné, Nagy Józsefné, Székely Elekné, Gyarmati Jánosné, Komádi Józsefné, Tóth Sándorné, Tolvaj Ferencné, Dézsi Jánosné, Koppjari Károlyné, Vibrál Jánosné, Nagy Lajosné, Géder Jánosné, Kálmán Istvánné, Kálmán Ferencné, Spira Ödönné stb.

Leányok: Benke Mariska, Bóthi Erzsike, Kapusi Esztike, Besenyői Ilonka, Balács Lidike, Himmel Ilonka, Cs. Nagy Juliska, Hölzl Juliska, Bancsi Juliska, Bancsi Mariska, Szunyogh Amália, Répánszki Juliska, Tóth Juliska, Fogarassy Juliska, Papp Vilmácska, Takács nővérek, Vértesi Esztike, Kozák Zsuzsika, Molnár nővérek, Gyulai Klárika, Pál Etelka, Kiss Esztike, Safranek Erzsike, Sáfány Tilda, Bujdosó Esztike, Egri Margitka, Végh Zsuzsika, Oláh Juliska, Harsányi Zsuzsika, Szabó Etelka, Nagy Esztike, Szabó Etuska, Takács Margitka, Pávay Esztike, Harsányi Lilike, Komádi Micike, Safranek Mariska, Székely Erzsike, Gaál nővérek, Nagy Zsuzsika, Mikó Karola, Varga Margitka, Vértesi Esztike, Dézsi Juliska, Kővári Ilonka, Géder Juliska, Svintek Esztike (Hadház).

— **Fürdőző debreceniek.** Karlsbadban, a híres világfürdőben sok debreceni ember javítja gyomrát vagy élvezi e szép fürdőhely győ-

nyörüségeit. A fürdőlista tanúsága szerint ott üdülnek: Jászay Rezső dr. gimn. igazgató, Ferenoz Gyula dr., Jászi Viktor dr. koll. tanárok, Balkányi Miklós dr. földbirtokos a nejével és fiával, Füredi Sámú zene-tanár, Dalmy Kálmán ny. takarékpénztári tisztviselő, Darvas Béla földbirtokos, Schwarz Vilmos bank-igazgató nejével, Rochlitz Arthur nejével, Mágócsi Sándor nejével, Törő Imre vendéglős, Berger Henrikné leányával, Fried Emilné, Berger Margit, Szántó Győző igazgató, Kovács Imre, Nagy Jakab nejével, Vedres Sándor és még sokan.

— **Szerencsétlenség a Margitfürdőben.** Végzetes szerencsétlenség áldozata lett egy törekvő, szorgalmas betűsedő. Ducsi Józsefnek hívják a szerencsétlent. A városi nyomdában mint betűsedő volt alkalmazva. A rokonszenves fiatalember másfél évvel ezelőtt nősült. Házasságukból egy kis leánya származott. Házáséletük boldog volt. Ducsi vasárnap reggel több társával kiment a Margit fürdő uszodájába. A hideg vízben szív-szélhűdés fogta el és holtan bukkott a víz alá. Társai csak később találtak rá, mikor már sikertelenül átkutatták az uszoda helységeit. A holttestet hazaszállították. Balkányi Ede megállapította, hogy Ducsi a nagy melegtől felhevült állapotban ment a tulhideg vízbe és ennek következtében állott be a szív-szélhűdés. Kartársuk haláláról a városi nyomda külön gyászjelentést adott ki.

— **Papp László meghalt.** Papp László volt fogyasztási tisztviselő 80 éves korában meghalt. Papp László nevét évekkal ezelőtt egy igen kinos ügy kapesán városszerzte emlegették. Azóta Papp László nyugalmába vonultan él. Aggkora dacára jó egészségnek örvendett. Halála hirtelen következett be. Széchényi-kert 48. szám alatti lakásán vasárnapra virradó éjszaka szélütés érte, mely nyomban megölte. Halálát fiatal felesége gyászolja.

— **Az államvasutak igazgatóságától** vett értesítés szerint az államvasutak, valamint a kezelése alatt álló helyi érdekű vasutak vonalain érvényes személydijszabás B) rész I. fejezet 3. szakaszának II. 13. a) pontja szerint a hivatásos mezőgazdasági, továbbá víziút és vasutépítési és erdőmunkálatoknál, valamint a dohánykertészetnél alkalmazott munkások számára érvényben levő az 1898. évi II. törvényeket életbeléptetett munkás-igazolványt (Horvát-Szlavonországban köz-ségi bizonyítvány) felmutatásához kötött féljegy kedvezmény 1909. évi október hó 1-től csakis azon esetben vehető igénybe, ha a munkások ugyanazon kiinduló állomásról ugyanazon rendeltetési állomásra legalább is öten együtt utaznak, vagy ha kevesebben vannak legalább öt munkásért az esedékes III. osztályú fél menetdíjat megfizetik.

— **Megbüntetett fiakresek.** A városi tanács mai ülésén jóváhagyta azon főkapitányi határozatot, amely hat fiakerest ítélte el kihágásért és fuvar nem vállalásért. A tanács intézkedése mindenestre helyes volt, mert a közönségnek igen sokat kell eltűrnie a fiakeresekkel szemben.

— **Igaz, őszinte siker zaja** bömbölt végig az Arany Bika Mulató e heti bemutató estélyén. A különben is kitűnő műsort valósággal szenzációssá teszi Blache Ideal, keleti csodatáncosnő. Kissé közönyösen olvastuk nevét a műsorban mindaddig, míg táncolni nem kezdett. Mikor a reflektor izzó fényében elbűvölő serpentin táncát befejezte, olyan taps kerekedett, amilyenre még a Bika Mulató sikerben megszűnt falai sem emlé-

keznek. Hiszen eddig is mesés attrakciók szórakoztatták a Mulató habituéit, — de az augusztusi műsor még az eddigieken is tetsz. Avagy nem elsőrangú művelőzet Nőgrády Gigi kedves kabaret dalai mellett Dussy Angela könnyed chansonjaiban gyönyörködhetni. Arnyai Károly zseniális artista imitációi sem mindennapiak. Olyan Bauman Károlyt ad, hogy a mester maga is elámult a nézőtérén, színpadon látván saját énjét, az őt annyira jellemző „Pali“ kupléval. Baumann különben egy új dalt próbált ki, — melynek refrénjét: „A pezsgő a jégén hül, hül, hül“ egy hónap mulva egész Budapest énekelni fogja. Les Montez elsőrendű akrobata-tánc duett. Eleganciájuk, könnyedségük, hajlékonyságuk felül emelik őket az eddig látott hasonló zsánerű táncosoknak. A műsor egyéb számai szintén szenzációssak. — A gárda alaposan kitesz magát és különösen a műsor-végi kabaret-bohóságban mulattatják fokozott érdeklődéssel a közönséget. És minduntalan esztán a tenyér, zug a taps és hullik a siker. Vidámabb éjjelutánja ritkán volt a publikumnak.

— **Öngyilkos asszony.** Özv. Nagy Istvánné Kis szepes tanyai majorosné vasárnap felakasztotta magát. Az asszonyt nem régen nagy csapások érték, amelyek életuntá tették. Tegnap délután mialatt a tanyán maradt, felakasztotta magát. Mire tettét észre vették már halott volt. Az öngyilkosságot tudatták a csendőrséggel, amely a szerencsétlen asszony hulláját beszállította a köz-kórház halottas házába.

— **Royal kávéházban** ma és a következő napokon 36-ik Rácz Laci cigánykirály teljes fővársi zenekarával hangversenyez.

— **Borzalmas szerencsétlenség.** Vértfagyasztó szerencsétlenség történt ma este nyolc órakor a Riesz féle Hatvan-utcai kocsigyárban. A munkaközben a műhelyben dolgozó egyik segédnek a kezéből hiröpült a kalapács és Békési József 19 éves kovácssegédet arcán találta. A súlyos kalapács a szerencsétlen fiatalembernek felszakította az ajkát és orrát s összezúzta egész arcát. A súlyosan megsérült fiatalember a rettenetes ütés következtében elvesztette eszméletét és nagyon sok vért vesztett. A mentők kötözték be sebeit és beszállították a köz-kórházba. Állapota nagyon súlyos.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán az állami anyakönyvi hivatalban a következő haláleseteket jelentették be: Molnár Erzsébet ref. 21 hónapos, özv. Nagy Istvánné ref. 39 éves, özv. Alföldi Andrásné ref. 68 éves, Rapoport Antal izr. 10 napos, Takács Antal g. kath. 30 éves, Gál Sándorné ref. 37 éves, Papp N. g. kath. fél órát élt, Ducsi József ref. 25 éves, özv. Tóth Imréné ref. 62 éves, Kerékgyártó Mihály ref. 79 éves, Kóródi Mária ref. 1 hó, Papp László ref. 80 éves.

— **Mentze Henrik áruházában a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdíszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.**

— **Desifin, lábizzadás ellen. 70 fillér,** Riekl József Zelmosnál.

— **Táncrendek és jelvények, báli kellek** legszébb kivitelen Dávidházy Kálmán és Tsa cégnél rendelhetők meg.

— **Virágcsokrok és koszorúk** izlés-e kivitelen Paczelt Jánosnál készülnek. Piac-utca 28. sz. a.

— **Befőzéshez** duplavastag pergament (hólyag) papir kapható Thaisz Arthur papirkereskedésében.

A Szent-László-dalegy- let nyári mulatsága.

Kirándulás Szepes-Sóstóra.

Debrecen, augusztus 2.

A Szent-László-dalegylet vasárnapi kirándulása minden várakozást felülmúlóan sikerült.

A délután Szepes-Telegdi sóstóra induló vonatra a kirándulók százaival valósgos ostromot intéztek és csak a szolgálati személyzet nagy figyelmének volt köszönhető, hogy mindenki — habár szorongva is — helyhez jutott. A főnökség még nehánnyal megtoldotta az amugy is hosszú kocsisort. Futó eső kíséretében érkezett meg a több ezer főre rugó közönség a kis fürdő parkjába, ahol eleinte szorongva, aggódva húzódtak meg az esőtől, de alig negyed óra múlva a jó kedvre hangolt kirándulók a peccenyés és fonatos sátrak közelében, ahonnan csak a hangverseny kezdetét jelző hölgyek szavára kerekedtek föl a jelvényes érdeklődők. Nagy meglepetés várt a közö ségre.

Először is olyan zsufolt terem, amelyet még a legvérmesebb álmaikba se mertek elképzelni a derék dalosok. Először a Hora Károly és Erős Henrik urak vezetése mellett működő önkéntes zenekar egy kedves operett nyitányal lepte meg a várakozás izgalmi között elég békésen szorongó közönséget. Azután a dalegylet magyar népdalai zendültek föl lelkesítőn a karnagy elmés összeállítására szerint. Majd négy jókedvű egy-letli tag oláh paraszt jelmezben lejtette el mulattató lábrándításait. A jó kedvre hangolt közönség nagy lelkesedéssel fogadta a bájos szubrette növendéket Balázs Erzsébet kis-asszonyt, aki szívódítóan esic ereget el a mult színi évad legkedveltebb kupléit. Renggeteg taps, éljenzés s egy szép virágcsokor voltak méltó elismerése az igazán elragadó kedvességgel és finom, zenei érzékkel adott románcoknak. Még nem is lépett föl a nagy világot jelentő deszkákra s a közönség már is körülrajongott kedvencévé avatta. Ötödik számul újra dalegylet szerepelt. Serly Eji dalát adván elő nagy készütséggel s az összes finomságokra kiterjedő műgonddal. Kovács Károly karnagy az estét legszebb sikerei közé írhatja föl. Erre őt 48-as honvéd vörös sapkás kis lány ugrott elő, a működő és egyleti tagok bájos gyermekei s a kíséző zenekar hangjainál katonás pontossággal és eszményi szépen lejtettek el táncfordulót. A látásukkal betelni nem tudó közönség kétszer hívta ki őket a pódiumra. Debreszenszky Gusztáv, ki a budapesti színi-akadémia növendéke, szavaltta el Endrődi „Visszavárlak“ című fanasztikus költeményét komoly elmélkedésre, jövő hivatása iránti nagy lelkesedésre és művészi tehetségre valló módon. Majd a kedves est igazán művészi száma következett. A dalegylet elragadóan kedves primadonnája másodsor kötelezte le maga iránt a dalorokat s a közönséget.

S ha multkor kis közönség tapsait élvezhette, most valósgos éljen orkán és tapsvihár zúgott Püspöki Rósika urhölgy felé, ki pihenő idejének megszakításával újra megmutatta mily hálás gyermeke ő Debrecennek s mennyire szívesen és gazdagon jutalmazza meg az irányában megnyilatkozó érdeklődést. A „Bányamester“ operettből énekelt el egy gyönyörű részletet kristály tiszta organuma minden szépségeinek ragyogtatásával és pajzán humorral. A dalban leszólt férfiak nagy megrökönyödéssel s felvillanyozott közönség kacagása kíséretében húzták le fejüket a rájuk ujjal mutogató művésznő tréfás mimikája előtt.

Majd a nem obligát, de szívből kitört követelő taps és éljenviharására a legédesebb dallamu magyar népdalokat csattogta el még nagyobb, mámoros lelkesedést keltve. Végül a dalegylet ismét egy pár kedves népdallal tartotta forrponon a jókedvet.

Az oszlást kíséző szép zene után Alföldi bácsi pompás rakétái kelték versenyre az ide-oda hullámzó, ringó szép asszonyok és lányok szemé sugarával. A tánc éjjelen tullelig szakadatlanul folyt s a párokat szinte vonszolni kellett a külön vonat fogadásához.

Ullmann Károly vendéglős és családja, valamint a felszolgáló urhölgyek a legnagyobb tapintattal és figyelemmel voltak a közönség minden óhajta iránt.

(V. J.)

TÁVIRATOK.

„Barcellonaiban minden csendes“.

London, augusztus 2. Barcellonaiban cabinet noir-t állítottak fel. Az összes odaérkező leveleket felbontják. Az újságíróknak kijelentették a hatóságok, hogy ha cenzura nélküli táviratokat továbbítanak, akkor őket is rögtönítelő bíróság elé állítják. A rend — cenzurázott jelentés szerint — helyreállott. A kereskedelem megindult. A királyi ellenes hangulat nem szűnt meg.

Zeppelin veszedelemben.

Berlin, augusztus 2. Bohn fölött este 6 óra 20 perckor látták a Zeppelin II. A kormányozható léghajó a Rajna folyó mentén uszott a levegőben. A heves szél elragadta az emberek szeme elől. Legutoljára este nyolc óra tájban látták. Azt hiszik, hogy a léghajót valahol katasztrófa érte.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, július 31.

Buzakinálat kielégítő, vételkedv javult. Szilárd irányzat mellett 40,000 métermázsa került forgalomba 10 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek közül rozs 5 fillérrel drágább, a többi tartott. Idő: meleg.

Buza októberre	13:70—71
Buza áprilisa	13:91—92
Roszs októberre	9:94—95
Zab októberre	7:58—59
Tengeri júliusra	0:00—00
Tengeri augusztusra	7:75—76
Tengeri májusra	7:06—97
Repee augusztusra	13:90—14:00

Idegenek Debreczenben

— augusztus 2. —

Az Arany-Bika-szállodában: Csécsi Nagy Imre huszár őrnagy Nagyvárád. — Ruzsinszky Gyula huszárkapitány Nagyvárád. — Dr. Kahan Izidor ezredorvos Nagyvárád. — Hirschner Péter katonai állatorvos Nagyvárád. — Filisz László bankigazgató Budapest. — Dráveczky Ilona és fia földbirtokos neje Székelyhid. — Balla Arthur utazó Budapest. — Steinhardt Mór utazó Wien. — Ripper Emánuel utazó Berlin. — Fischhoff Gyula utazó Budapest. — Silher Károly utazó Budapest.

Az Angolkirálynő szállodában: Balogh Kálmán mérnök Budapest. — Szilvási János magánzó Homoród. — Skalák Gyula és neje Budapest. — Kovács Gyula hivatalnok Kolozsvár. — Kovács Sándor birtokos Kecskemét.

A Központi-szállodában: Steinhardt József kereskedő Berlin. — Szamosy Elza művész Budapest. — Dr. Jeney Árpád ügyvéd Margitsziget. — Ember Jenő tanító Kisfélégyháza. — M. J. Szulman kereskedő Teschen. — Dr. Bálint Imre ügyvéd Böszörmény. — Klener Jánosné vendéglősné Sátoraljaújhely. — Schmidt Rudolf és fia ta-

nító Drezda. — Pokuzsán Vince utazó Prága. — Reich Aladár Szamosujvár magánzó, Vértessándor kereskedő Szeghalom. — Varga János magánzó Orosháza. — Haab Márton cégvezető Székelyudvarhely. — Szabó Tibor magánzó Székesfehérvár.

A Royal szállodában: Schwartz Ferenc utazó Bregenz. — Vedrodi Gusztáv utazó Budapest. — Neufam Mihály igazgató Szepesbela. — Szondi Sándor utazó Budapest. — Rosenberg Béla utazó Miskolc. — Vajda Béla utazó Budapest. — Gyémánt Salamon birtokos Maas. — Fridlőber József hivatalnok Nyiregyháza. — Kaufman Dezső birtokos Ermellék. — Orosz Gusztáv kapitány Nagyvárád. — Scháger Sándor gyáros Budapest. — Krüpfelbach Öln gyáros Gráz. — Sáfecz Elek földbirtokos Mohács. — Schvarcz Herman családja Ungvár. — Weisz és Kötányi utazó Budapest. — Ali Aga Efendia Kapitányves bankár Serejevó. — Selim Györgyevics titkár Serejevó. — Kutzik Hugó vállalkozó Szolnok.

Az „URANUS“ mai műsora.

Ördög az internátusban. Ritkán kerül oly fantasztikus, nagyszabású, színes látványosság színiere Debreczenben, mint amilyen a című írott kép, mely az Uranus mai új műsorával kerül bemutatásra. De ezen kívül is egész sereg újdonságból, Debreczenben még nem látott nagyszerű képekből van válogatott izléssel összeállítva a műsora. Ajánljuk a közönség figyelmébe az Uranus színház nemes törekvéseit, melyekkel mindent elkövet, csak hogy a közönségnek előadásaival élvezetes, kellemes szórakozást nyújthasson. Ma este is gyönyörű a műsor. Dráma és életkép, bohózat, természeti fölvetél és színes látványosság van benne s bizonyos, hogy a közönség jóleső érzéssel fogja végigélni a mai elite előadást.

A műsor maga itt következők: 1. Vár-völgy (természeti fölvetél). 2. Fafejú veterán (bohózat). 3. Csavargó szíve (dráma). 4. Ördög az internátusban (színes). 5. Corin főhadnagy moterosolnakja a Dunán (természeti fölvetél). 6. Spanyol románc (bohózat). 7. Alruhás katonák betörése (dráma).

Az előadások ma este másfél órát tartanak, este 8 és fél 10 órakor kezdődnek.

Helyárak mint rendszeren.

REGÉNY CSARNOK.

A nagy rejtély.

— Folytatás. —

Miserrimus Dexter, hogy a nép nyelvén szóljak, többet adott, mint amennyit vártam. Nem csak mindent megtett, amit reméltem, hogy ezáltal Playmore ur jövődölését meg-

hiusítsa, — de a szükséges határokon is túlhaladt.

Annyira én is mehettem, hogy Beaulyné ártatlanságát beismerjem, — de e pontnál meg is állapodtam. Ha a bünpöri tárgyalás helyes volt, Isten hozzád minden reménynek férjem ártatlanságának kiderítésére! Pedig e reményhez úgy ragaszkodtam, mint szerelmemhez és életemhez.

— Beszéljen saját nevében, — mondtam. — Az én véleményem a védelemre nézve változatlanul a régi marad!

Összerezent és szemöldeit összevonta, mintha olyasmit tettem volna, mi ellene volt és tetszésével is ellenkezik.

— Ez azt jelenti-e, hogy határozottan folytatni akarja utját?

— Azt.

Egyszerűen megharagudott. — Szokott udvariaságát szélnék boosította.

— Bolond eszmé! Lehetetlen! — kiáltott megvetőleg. — Önmaga kijelentette, hogy egy ártatlan nőt hamisan gyanusítunk, ha Beaulynéra gyanakodunk. Van-e még más is, kit gyanuba foghatnánk? Még maga e kérdés is nevetséges! Nincs más választás, mint elfogadni a tényeket, amint vannak s a gleninchi mérgezési ügyet nem bolygatni tovább. Gyermekes dolog, ha világos következtetések fölött vitatkozunk. Meg kell adnia magát.

— Haragudhatik rám, ha tetszik Dexter ur. Sem haragja, sem érvei nem fognak arra indítani, hogy megadjam magam!

Nagy erőltetéssel sikeült neki magán uralkodni, ismét nyugodt s udvarias volt, midőn most megszólalt:

— Helyes. Bocssáson meg, ha egy perere saját gondolataimba elmerülök. Olyasmit akarok tenni, mit eddig még nem tettem.

— Vajjon mi lehet ez Dexter ur?

— Beaulyné bőrébe képzelem magamat s Beaulyné eszével akarok gondolkozni. Adjon egy percet. Köszönöm.

Mit értett ez alatt? Mily új változáson fog szememen kerezztűlni? Volt-e valaha oly rejtélyes ember, mint ez? Aki most látta, komolyan folytatva saját gondolatainak utját, valaha felismerhette volna-e benne az a gyermekes lényt, ki oly ártatlanul ébredt az imént s Benjamins megletpte a gyerekes bohóságok által, miket beszélt? Azt mondják s helyesen mondják, hogy minden emberi jellem sokoldalú. Dexter jellemének sokoldalúsága oly gyors egymásutánban egészen tultett.

Felémelte fejét és éles, kérdő tekintett vetett reám.

— Már kibujtam Beaulyné bőréből, — jelentette. — És a következő eredményre jutottam. Mi szenvedélyes két személy vagyunk, s kissé elhamarkodottan ítélünk.

Elhallgatott. Én nem szóltam. A kételés egy árnyra keletkezésében volt-e agyamban. Vártam és hallgattam.

(Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Degenfeld-tér 2. sz.

Hol van a fogorvos? **EGYHÁZ-TÉR 3. SZÁM ALATT**

Molnár Testvérek

gramafon és lemezújdonságok raktárában, hol mindenkit megnevetett. Legujabb felvételek: Baumann Károly, Atyai tanácsa, Maresa lánya esküvőjénél. RÓZSA LAJOS legujabb magyar nő-tája Nem tud senki semmit rólam. Schlezák leghiresebb opera énekes. Környei Béla pesti opera énekes legujabb felvétel. Tessék meggyőződni. 30

Alapítva 1887-ben.

Juhász István

épület és műlakatos

Kacinczy-utca 2. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m. épület, sirkerítések, vasszerkezeti munkákat stb. a legjutányosabb árban. —
 ≡ Gyors és pontos kiszolgálás. ≡

HIRDETÉSEK

fölvétetnek a kiadóhivatalban, gr.
 Dégenfeld-tér 2. szám alatt.

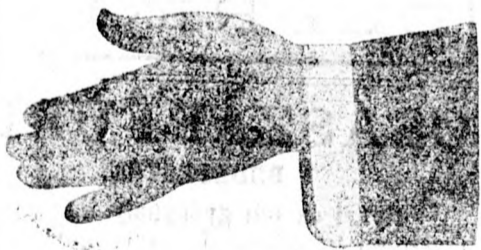
Szőlő és bortermelők figyelmébe!

Báró Győrffy Miklós

hordógyárosnál

Nap-u. 4. sz.

Elsőrendű minőségű hordók 25 literestől 20 hektóliterig állandó nagy raktára, továbbá zsiroshordók, javításokat gyorsan és pontosan eszközölk. Kivánatra megjelenek

A kezemet adom rá,

hogy Ön igen nagy üzletet fog csinálni, ha felhasználja a

„DEBRECZEN“

bármely hirdetési rovatát, Lapunkat nap-nap után TÖBB EZER EMBER OLVASSA, az ügyes reklámnak tehát biztos sikere van.

Hirdetések szövegezését kívánatra díjtalanul elvállalja a kiadóhivatal, csak kérje a **412. sz. telefont.**

Nyári idényre

olcsó árakon ajánl

Angol Jefirt, francia Batiztot, fehér és színes **ruhavásznat**

mosó és gyapju Dalaint borduroszó mosó árut hazai gyártmányu **fehérneműeket**, katonákat férfi és női keztüket és harisnyákat, Siffon vászon és asztalneműket nyári takarót és paplanokat.

Napernyők minden árban.

SZÉPE LAJOS

női divatüzlete DEBRECEN, Kossuth-utca 6. sz.

Legrégibb épületüvegezési és képkeretezési vállalata

Blattner Gyula

Telefon 468. sz.

Főtér 69., Megyeházzal szemben.

Alapított 1801.

Építkezések beálltával ajánlja magát új és ó épületek, kirakatok beüvegezésére, melyekhez állandóan nagy raktárt tartok mindenemű üvegtáblákból.

Gyors és pontos kiszolgálás, jutányos árak. Költségvetések kivánatra díjtalanul. Állandó nagy raktár mindennemű kész ablakokban, ugyszintén képkeretekben, stb.

Szőlőtulajdonosok gyári árban szerezhetik meg a legjobb rendszerű francia **Gyöngyharmat** és **Győzőpermetezőt**, továbbá a gumitömlőnek tartósabb s a permetezőhöz szükséges sárgaréz csigatekeres tömlőt, egyedüli helyi elárusítónál

MÁTHÉI JÁNOS

vizvezetési, légszesz és épület bádogos-vállalatánál
 Műhely és iroda: Debreczen, Darabos-utca 54.

Telephon 321-692.

Üzlet: Egyház-tér 5. sz. Nagytemplom mellett.

Felvállalja a legmodernebb fürdő berendezések elkészítését, angol clostetok csatornázását és minden e szakmába vágó épület és műbádogos munkát jótállás mellett. Javítás jótállás mellett ingyen és csak az anyag árát számítom fel. Állandóan nagy raktár.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-3-ig gróf Dégenfeld-tér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen“ apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha társat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszert keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levelo van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Englisch“, „Ibolya“ jeligére.

„Kata“. Igen örülök ennek és előre is biztosítom, hogy úgy lesz.

„Palkám“. Végén esattan az ostor, vacsora után találkozunk!

Ajánlat.

„Korona“ keresztépülete, az Ács-Szakegylet helyisége november 1-re kiadó. Értekezhetni az ott lakó házgondnokkal.

Izléses virágcsokrok a legszebb kivitelben Paczelt Jánosnál készülnek.

Használt és új boros hordók minden nagyságban eladók, Péterfia 76. sz.

Épület és műlakatos munkát gyorsan és pontosan készít Juhász István Kazinezy-utca 2.

A csépléshez szükséges gépszijak I. rendű minőségben Sesztina Lajosnál kaphatók.

Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rösenberg Béni Debreczen Bádogos-u. 1. 15

Szépe Lajos uri-dívat üzletében Kossuth-utca 6. napernyők minden árban.

- Akar Ön eredményesen hirdetni?
- Kérje a 412. számú telefont!

A cséplés kezdetén

ajánlok: gépolajzókat, tömitéseket,

I. rendű gépsziját.

buzaminőség mérő és egyéb mérlegeket, általában minden gépészeti cikket

Sesztina Lajos

vaskereskedése DEBRECEN

23 Piac-utca 23. szám alatt.

Gramofon és lemezujdonságok raktára Molnár Testvéreknél Egyház-tér 3.

Mosókelme ujdonságok óriási raktára Donogán és Somossynál.

Pall-pali-palikám, kapható Csáthy Ferencnél zongorára 1 kor. 80 fill.

Blatner Gyulánál főtér, megyeházzal szemben, képek keretezése a leggyorsabban készülnek.

Pörkölt kávé különlegességek villanyüzemű kávé pörköldé a kirakatban, Félégyházi Jánosnál Piac- és Miklós-utca sarok.

Több kitűnő írógép, alig használtak eladó 200 koronáért és feljebb, cím a kiadóban.

Használjon „ODOL“ szájvizet, minden gyógyszerárban kapható.

Hollandi gyomorcsöppek kaphatók Mihalovits Jenő gyógyszerárban.

Kereslet.

Előkelő helybéli fizetbe pénztárnok kisasszony felvétetik szeptember 1-ére. Jó írással bírók és könyvelésben jártas előnyben részesül. Czim a kiadóban.

Házmasteri állást keresek megfelelő fizetés és lakással. Cím a kiadóhivatalban.

Négy középiskolát végzett fiú tanulónak felvétetik, Csáthy Ferenc könyvkereskedésébe.

Társat keresek vidéki fűszer-üzletbe, 2000 korona tőkével. Cím: Kassai Béla, H-Nánáson.

Jókarban levő használt kerékpárt keresek készpénzért. Cím a kiadóban.

Eladás.

Érmelléki hegyi bor, nagymennyiségben eladó. Csapó-u. 27.

Bihar-Diószegen közel a vasúthoz, 6 hold bőtermő szőlő teljes berendezéssel, pince és egyéb mellékhelyiségekkel eladó, bővebb felvilágosítás lapunk kiadóhivatalában.

Boros hordók minden nagyságban báró Györfly Miklósnál kaphatók Nap-u. 14.

Eladó ház. 324 négyszögöl föld, 2 szoba, konyha, jóvízű kut 2200 koronáért eladó. Özv. Orosz Gáborné, Bihari telep 36. sz.

Donogán és Somossy

Debreczen,

== Kistemplom-bazár. ==

Mosó kelme ujdonságok!!

Zefir, Batist, Ottomán-vászon, Kreton, Voile de laine

óriási raktára!!

MOSÓ ÁRUK!

női ruhákra, budai kékfestő voálok cosmanosi savannak, judisoh faulard, batiszt, atlasz szatin 120 cm. széles sima színes francia batisztok, himzett és aszur batisztok, angol zefirek és szerb vásznak

legolcsóbb szabott árban kész női ruhák és bluzok

himzett batisztban.

Szabó Lajos Fiai

dívat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. I.

Alapított 1842. évben.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségek-nél a legkitűnőbb háziszser a

Hollandi

GYOMORCSEPPEK.

1 üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszerárban

DEBRECEN.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar ingámas-rend tulajdona. Elsőrangú kenes hévízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők, melyek kiváló gyógyhatással használatnak az összes reumatikus- és idegrendszeri betegségeknél. Uszodák, hőlég-, szén-savas- és villamfürdők. Ivó- és belélegzési kura. Prospektus ingyen és bérmentve küld

az IGAZGATÓSÁG.

Villamos világitást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását, évi jókarban tartását, úgy helyben, mint vidéken legjobb anyaggal, legolcsóbban eszközök között

Földvári L.

Debreceni első elektrotechnikai gyár és villamos-szerelési vállalat. — Csillárok, ivlámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Raktáron tartom a legjobb gyártmányú Wolfram és Osmium égőket.